

УДК 316.74

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-410-414

КУЛІКОВА Світлана –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтв
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0397-6853>
e-mail: s.v.kulikova@cuspu.edu.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті здійснено дослідження теоретичних та методологічних засад моделювання соціокультурної діяльності в умовах реалізації стратегічного курсу України на повноправне членство в Європейському Союзі. Автор обґрунтовує об'єктивну необхідність докорінного переосмислення принципів організації культурної сфери як фундаментального чинника зміцнення національної ідентичності та високоефективного інструменту м'якої сили держави на міжнародній арені. У межах роботи деталізовано низку наукових парадигм, зокрема культурологічну, семіотичну, прaxeологічну, аксіологічну та системну, що дозволяють інтерпретувати соціокультурну практику не як статичну сукупність артефактів, а як динамічний простір комунікації та активної суб'єктності особистості.

Окрему увагу приділено к аналізу наукових здобутків вітчизняних та зарубіжних дослідників які сформували теоретичне підґрунтя для розуміння складних інституційних трансформацій та забезпечили методологічний перехід до сучасної концепції Культури 3.0.

Дослідженням виокремлено та детально охарактеризовано систему взаємопов'язаних моделей реформування галузі серед яких чільне місце посідають модель адаптації нормативно-правового поля до стандартів Європейського Союзу, модель мережевої інтеграції через розбудову горизонтальних зв'язків із міжнародними професійними спільнотами, модель інноваційного розвитку на засадах масштабної цифровізації та модель культурної дипломатії.

Автор доводить, що впровадження науково обґрунтованого моделювання сприяє створенню гнучких адаптивних механізмів включення вітчизняного соціокультурного простору в загальноєвропейське середовище, забезпечуючи при цьому прозорість публічного управління та інтенсивний розвиток креативних індустрій.

Окреслено перспективні напрями подальших наукових пошуків що мають зосереджуватися на розробці прикладних механізмів фінансування творчих секторів економіки та специфіці імплементації європейських культурних стандартів на рівні місцевих територіальних громад.

Ключові слова: соціокультурна діяльність, європейська інтеграція, методологічне моделювання, цифровізація культури, інституційні трансформації, культурні парадигми.

KULIKOVA Svitlana –

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Art of
Volodymyr Vinnichenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0397-6853>
e-mail: s.v.kulikova@cuspu.edu.ua

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF MODELING SOCIO-CULTURAL ACTIVITY IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION

The article studies the theoretical and methodological principles of modeling socio-cultural activity in the context of the implementation of Ukraine's strategic course for full membership in the European Union. The author substantiates the objective necessity of a radical rethinking of the principles of organizing the cultural sphere as a fundamental factor in strengthening national identity and a highly effective instrument of the state's soft power in the international arena. The work details a number of scientific paradigms, in particular, culturalological, semiotic, praxeological, axiological and systemic, which allow interpreting socio-cultural practice not as a static set of artifacts, but as a dynamic space of communication and active subjectivity of the individual.

Special attention is paid to the analysis of scientific achievements of domestic and foreign researchers who have formed a theoretical basis for understanding complex institutional transformations and provided a methodological transition to the modern concept of Culture 3.0.

The study identifies and describes in detail a system of interconnected models of industry reform, among which the leading place is occupied by the model of adaptation of the regulatory and legal field to the standards of the European Union, the model of network integration through the development of horizontal ties with international professional communities, the model of innovative development based on large-scale digitalization, and the model of cultural diplomacy.

The author proves that the implementation of scientifically based modeling contributes to the creation of flexible adaptive mechanisms for the inclusion of the domestic socio-cultural space in the pan-European environment, while ensuring transparency of public administration and intensive development of creative industries.

Promising directions for further scientific research are outlined, which should focus on the development of applied mechanisms for financing creative sectors of the economy and the specifics of implementing European cultural standards at the level of local territorial communities.

Key words: socio-cultural activity, European integration, methodological modeling, digitalization of culture, institutional transformations, cultural paradigms.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап розвитку української державності характеризується інтенсивними трансформаційними процесами, що зумовлені страте-

гічним вектором на повноправне членство в Європейському Союзі та необхідністю докорінного реформування всіх сфер суспільного життя. У цьому динамічному контексті особливого значення

набуває глибоке переосмислення теоретичних засад та практичних інструментів організації соціокультурної сфери, оскільки саме культура виступає фундаментом національної ідентичності та стає вирішальним чинником м'якої сили в системі сучасних міжнародних відносин.

Актуальність проблеми наукового моделювання соціокультурної діяльності зумовлена об'єктивною потребою подолання застарілих пострадянських підходів та впровадження інноваційних європейських стандартів, які передбачають децентралізацію управління, активний розвиток креативних індустрій та забезпечення максимально широкого доступу громадян до культурних благ. Ефективне моделювання дозволяє не лише прогнозувати результати державної культурної політики, а й створювати гнучкі та адаптивні механізми інтеграції вітчизняного соціокультурного простору до вимог загальноєвропейського середовища, що є критично важливим в умовах глобальних викликів та необхідності зміцнення суб'єктності України на світовій арені [2].

Аналіз досліджень та публікацій. Питання трансформації соціокультурної галузі в умовах глобалізації та посилення інтеграційних процесів перебувають у центрі уваги багатьох провідних дослідників, серед яких вагомий внесок у розробку цієї проблематики належить українським науковцям. Зокрема, О. Бойко, О. Копієвська, С. Лозниця, М. Труш та ін. детально аналізують складні інституційні перетворення в культурі та висвітлюють специфіку управління проектами в сучасних українських реаліях.

На теоретичному рівні вагомі результати отримані С. Вонсовичем, А. Гоцалюк, Т. Гуменюк, В. Щепанським та ін., які досліджують методологічні підходи до вивчення культурних процесів у транзитивних суспільствах та обґрунтовують нові парадигми соціокультурного розвитку.

Питання євроінтеграційного спрямування в гуманітарній площині також широко висвітлюються в роботах Н. Миропольської, П. Опанащук, І. Панчук та ін., де основний акцент зміщується на виховний потенціал та ціннісні орієнтири мистецтва в умовах сучасних суспільних змін/

Серед зарубіжних дослідників фундаментальними є наукові розвідки П'єра Луїджі Сакко (Pier Luigi Sacco), котрий теоретично обґрунтовує концепцію Культури 3.0 та акцентує увагу на переході від пасивного споживання до активної участі громадян у створенні культурного контенту.

Паскаль Гілен (Pascal Gielen) присвячує свої праці дослідженню інституційної автономії культури в межах європейського політичного проекту, аналізуючи вплив глобалізації на локальні культурні ідентичності.

Франсуа Матарасо (Francois Matarasso) приділяє значну увагу вивченню соціального впливу мистецтва та розробці методів партисипативного моделювання культурних ініціатив, що сприяють зміцненню соціальної згуртованості тощо.

Метою статті є розкриття концептуальних основ та обґрунтування теоретико-методологічних засад моделювання соціокультурної діяльності

України з урахуванням викликів та можливостей, що виникають у процесі її послідовної інтеграції до європейського соціокультурного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розкриття феномену соціокультурної діяльності в координатах сучасної гуманітаристики потребує деталізації ключових наукових парадигм, що дозволяє не просто фрагментарно описати окремі явища, а інтегрувати напрацювання провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників у цілісну теоретичну модель, яка повною мірою відповідає викликам сьогодення та враховує складність глобальних трансформацій.

У межах культурологічного підходу зазначена діяльність постає як складний механізм трансляції смислів та фундаментальний чинник формування національної ідентичності, де культура інтерпретується не як статичний набір артефактів, а як динамічний процес комунікації та постійної реінтерпретації досвіду. Зокрема, О. Копієвська розглядає соціокультурну сферу як стратегічний простір утвердження ідентичності в умовах глобалізаційних викликів та акцентує на тому, що діяльність є онтологічною формою буття культури, яка реалізується через безперервну взаємодію традиції та новаторства [2, с. 78]. Такі погляди органічно розвиває й В. Щербина, яка підкреслює стратегічну роль міжкультурної комунікації як основи сучасної світобудови, що забезпечує сталий розвиток національних культур у глобалізованому світі [7, с. 72].

Семіотичний аспект дослідження, що спирається на ідеї Умберто Еко, дозволяє розглядати соціокультурну практику як відкриту систему знакових кодів та комунікативний акт оперування символами задля забезпечення ментальної цілісності нації [9]. Філософське обґрунтування цього процесу поглиблюється через концепцію «злиття горизонтів» Г.-Г. Гадамера, де діалог визначається як фундаментальна основа порозуміння між суб'єктами, а також через теорію наративної ідентичності П. Рікера, яка пояснює способи усвідомлення людиною свого місця в історичному часі за допомогою культурної активності [10; 14].

Важливим етапом теоретичного осмислення є перехід до парадигми Культури 3.0, яка інтегрує праксеологічний та системний підходи. Згідно з концепцією П. Л. Сакко, сучасна соціокультурна діяльність виходить за межі «галузі» і стає середовищем, що генерує додану вартість для охорони здоров'я, інновацій, соціальної згуртованості та освіти. У цій моделі ключовим суб'єктом є *prosumer* – активна особистість, яка одночасно споживає та створює культурний контент завдяки цифровим технологіям та мережеві взаємодії [16].

Перехід до праксеологічної парадигми зміщує фокус наукової уваги на активну суб'єктність особистості, внаслідок чого людина постає не просто пасивним споживачем послуг, а безпосереднім трансформатором соціальної реальності. Витоки цього спрямування закладені в ідеях прагматизму Дж. Д'юї, згідно з якими соціокультурна активність є формою цілісного соціального

досвіду, що стимулює розвиток критичного мислення та відповідальності [8].

Аксіологічний ракурс аналізу дозволяє тлумачити соціокультурну діяльність як безперервний процес вироблення та засвоєння фундаментальних цінностей, що набуває особливої актуальності в контексті сучасних євроінтеграційних прагнень України.

В. Щербина безпосередньо пов'язує ці трансформації з утвердженням нових етичних орієнтирів у розвитку місцевих громад, водночас В. Тушева акцентує на важливості мистецької освіти у формуванні стійкого аксіологічного фундаменту особистості [7; 4].

Застосування концепції людського масштабу розвитку М. Макса-Неефа дає змогу інтерпретувати соціокультурну активність як засіб підвищення якості життя через гармонійне задоволення потреб людини у самовираженні та причетності до спільноти на засадах гуманізму [13].

Системний підхід структурує зазначену сферу як складну мережеву взаємодію державних інституцій, приватних ініціатив та громадського сектору, що підпорядковується регламентам Ради Європи та програмам Європейського Союзу. В. Шикиринець та авторський колектив досліджують інституційні аспекти цієї взаємодії у контексті публічного управління та адаптації національної моделі до європейських стандартів децентралізації, тоді як І. Петрова розглядає соціальне проектування як системну технологію, що дозволяє ефективно об'єднувати ресурси територій [6; 3].

Важливим доповненням цієї моделі є ідеї Ч. Лендрі щодо функціонування «креативного міста», де соціокультурна діяльність визнається головним драйвером інноваційного розвитку міських екосистем тощо [11].

Методологічне моделювання соціокультурної діяльності в умовах євроінтеграції постає не лише як когнітивний інструмент наукового пізнання, а й як стратегічний механізм проектування цілісної системи, що дозволяє гармонізувати національні культурні контексти із загальноєвропейським цивілізаційним простором. У цьому процесі чільне місце посідає модель адаптації, сутність якої полягає у приведенні вітчизняної соціокультурної практики та її регуляторних механізмів у відповідність до засадничих стандартів Європейського Союзу. Зміст зазначеної моделі розкривається через трансформацію нормативно-законодавчого поля, що наочно підтверджується імплементацією оновленого Закону України «Про культуру» та впровадженням Стратегії розвитку читання на період до 2032 року, які за своєю структурою та цілепокладанням орієнтовані на кращі європейські зразки забезпечення інтелектуального капіталу нації. Функціональне призначення цієї моделі для України полягає у створенні сумісної з європейською інституційної платформи, яка б гарантувала прозорість фінансування та ефективність управління культурними проектами, що є критично важливим для отримання статусу повноправного суб'єкта європейського культурного простору [5, с. 34].

Паралельно з адаптаційними процесами особливого значення набуває модель інтеграції, або мережева модель, яка базується на формуванні стійких горизонтальних зв'язків між українськими та закордонними інституціями. Сутність цієї моделі відображає перехід від ієрархічних методів управління до гнучкої взаємодії в межах міжнародних професійних спільнот, де українські міста активно долучаються до мережі Креативних міст ЮНЕСКО або стають учасниками програм культурних маршрутів Ради Європи. Значення такої моделі для України важко переоцінити, оскільки вона забезпечує безпосереднє входження локальних громад у глобальний контекст, сприяючи обміну досвідом та залученню міжнародних інвестицій у розвиток місцевої інфраструктури [2; 15].

Конкретним прикладом реалізації мережевої моделі є інтеграція українських міст, таких як Львів або Одеса у світові літературні та мистецькі мережі, що дозволяє конвертувати культурний потенціал території у реальний економічний та символічний ресурс.

Важливою складовою сучасного методологічного інструментарію є модель інноваційного розвитку, яка зосереджує увагу на інтенсивній розбудові креативних індустрій та масштабній цифровізації всіх ланок соціокультурної сфери. Ця модель фактично є практичним втіленням засад Культури 3.0 в українських реаліях. Вона передбачає відмову від моделі «культури як субсидованого сектору» на користь «культури як ресурсу розвитку». Структура інноваційної моделі передбачає перетворення застарілих установ на сучасні центри громади, де високі технології та партисипативні практики дозволяють реалізувати потенціал кожного громадянина як творця. Практичне втілення цього підходу демонструють проекти із створення відкритих цифрових архівів музейних колекцій та розробка віртуальних турів [1].

Методологічне обґрунтування євроінтеграційних процесів було б неповним без моделі культурної дипломатії, яка виступає як самодостатній інструмент зовнішньої політики та м'якої сили держави на міжнародній арені. Сутність даної моделі полягає у розбудові довіри через популяризацію національного мистецького продукту та формування позитивного іміджу України як невід'ємної частини європейської цивілізації. Важливою функцією цієї моделі є подолання застарілих стереотипів та актуалізація локальної культури у загальноєвропейському дискурсі, що реалізується через активну діяльність Українського інституту та участь вітчизняних митців у програмах на кшталт Креативної Європи. Практичне значення культурної дипломатії підтверджується масштабною присутністю сучасного українського кінематографа, літератури та візуального мистецтва на провідних європейських форумах, що сприяє глибшому розумінню спільної історичної долі народів та зміцнює почуття європейської ідентичності [12]. Участь України у таких ініціативах як Європейські дні спадщини демонструє багатство вітчизняних культурних

ресурсів, перетворюючи їх на вагомий чинник міжнародної інтеграції та суспільної консолідації.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи, можемо зазначити, що теоретичне моделювання соціокультурної діяльності в умовах європейської інтеграції України постає як складний багатогранний процес, Впровадження розглянутих методологічних засад, зокрема принципів Культури 3.0, сприяє поступовому переходу від пасивної трансляції спадщини до створення динамічного простору, де активна участь громадян стає запорукою демократичного розвитку та соціальної згуртованості.

Ключовими векторами трансформації в роботі ми визначаємо моделі адаптації нормативно-правової бази до стандартів Європейського Союзу та розбудову гнучких мережових зв'язків, які забезпечують безпосередню інтеграцію українських громад у світовий соціокультурний контекст через активну участь у програмах ЮНЕСКО та Ради Європи.

Особливу увагу ми приділяємо моделі інноваційного розвитку, яка передбачає інтенсивне впровадження цифрових технологій і розбудову креативних індустрій як потужного драйвера сучасної постіндустріальної економіки, але водночас й запропонована модель культурної дипломатії дозволяє ефективно використовувати вітчизняне мистецтво як стратегічний інструмент м'якої сили для утвердження суб'єктності України на міжнародній арені та формування її позитивного іміджу в межах спільної європейської цивілізації. Впровадження цих методологічних засад сприяє поступовому переходу до концепції Культури 3.0, у межах якої активна участь громадян у створенні культурного контенту стає запорукою демократичного розвитку, соціальної згуртованості та успішної відповіді на глобальні виклики сучасності.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок у цьому контексті вбачається детальний аналіз прикладних механізмів фінансування креативних індустрій та ґрунтовне дослідження впливу масштабної цифровізації на збереження нематеріальної культурної спадщини в умовах глобальних трансформацій. Також особливої актуальності набуває вивчення специфіки імплементації європейських культурних стандартів на рівні місцевих територіальних громад задля розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності публічного управління соціокультурною сферою.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Демчук Р., Олійник О., Буценко О., Король Д., Богущкий А. Культурні практики в контексті модерних тенденцій глобалізації: монографія. Київ: Ін-т культурології НАМ України. 2024. 190 с.
2. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України: монографія. Київ: НАКККіМ. 2014. 296 с.
3. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері: навчальний посібник. Київ: Вид-во КНУКіМ. 2007. 372 с.
4. Тушева В. Аксиологічні засади дослідницького пошуку в мистецькій освіті. *Музичне мистецтво в*

освітологічному дискурсі. 2022. № 6. URL: <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2021.63>

5. Хитра О., Бучаста Л. Соціально-культурні аспекти розвитку людського капіталу. *Молодий вчений*. 2020. № 4 (80). С. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-8>

6. Шикеринець В. В., Базиняк І. І., Маланюк Т. З., Федорак В. В., Дугчак О. І. Державне управління соціокультурною сферою: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2022. 140 с.

7. Щербина В. М. Міжкультурна комунікація у сучасному соціокультурному просторі. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». *Політологія. Соціологія. Право*. 2013. № 2. С. 70–75.

8. Dewey J. *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Co. 1934. 355 p.

9. Eco U. *The Open Work* / trans. by A. Cancogni. Cambridge: Harvard University Press, 1989. 285 p.

10. Gadamer H.-G. *Truth and Method*. 2nd rev. ed. London: Continuum, 2004. 603 p.

11. Landry C. *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*. 2nd ed. London: Earthscan. 2012. 400 p.

12. Matarasso F. *A Restless Art: How Participation won the Argument and Lost its Way*. London: Calouste Gulbenkian Foundation. 2019. 224 p. URL: <https://ares.tlessart.com/the-book/>

13. Max-Neef M. *Human Scale Development: Conception, Application and Further Reflections*. New York: Apex Press. 1991. 114 p.

14. Ricoeur P. *Oneself as Another* trans. by K. Blamney. Chicago: University of Chicago Press. 1992. 363 p.

15. Sacco P. L. *Culture 3.0: A New Strategy for Generating Cultural Value with a Focus on Social Cohesion*. *European Expert Network on Culture*. 2018. Vol. 12. P. 15–32.

REFERENCES

1. Demchuk, R., Oliinyk, O., Butsenko, O., Korol, D., & Bohutskyi, A. (2024). *Kulturni praktyky v konteksti modernykh tendentsii hlobalizatsii: monohrafiia* [Cultural practices in the context of modern trends of globalization: monograph]. Kyiv: In-t kulturolohii NAM Ukrainy. 190 s. [in Ukrainian]
2. Kopyievska, O. R. (2014). *Transformatsiini protsesy v kulturi suchasnoi Ukrainy: monohrafiia* [Transformational processes in the culture of modern Ukraine: monograph]. Kyiv: NAKKKiM. 296 s. [in Ukrainian]
3. Petrova, I. V. (2007). *Proektuvannia v sotsialno-kulturnii sferi: navchalnyi posibnyk* [Projecting in the socio-cultural sphere: a study guide]. Kyiv: Vyd-vo KNUKiM. 372 s. [in Ukrainian]
4. Tusheva, V. (2022). *Aksiolohichni zasady doslidnytskoho poshuku v mystetskii osviti* [Axiological principles of research search in arts education]. URL: <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2021.63> [in Ukrainian]
5. Khytra, O., & Buchasta, L. (2020). *Sotsialno-kulturni aspekty rozvytku liudskoho kapitalu* [Socio-cultural aspects of human capital development]. № 4 (80). С. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-8> [in Ukrainian]
6. Shykerynets, V. V., Bazyniak, I. I., Malaniuk, T. Z., Fedorak, V. V., & Dutchak, O. I. (2022). *Derzhavne upravlinnia sotsiokulturnoiu sferoiu: navchalno-metodychnyi posibnyk* [State administration of the socio-cultural sphere: educational and methodical manual]. Ivano-Frankivsk. 140 s. [in Ukrainian]
7. Shcherbyna, V. M. (2013). *Mizhkulturna komunikatsiia u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* [Intercultural communication in the modern socio-cultural space]. Kyiv. № 2. S. 70–75. [in Ukrainian]
8. Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Co. 355 p. [in English]

9. Eco, U. (1989). *The Open Work* (A. Cancogni, Trans.). Cambridge: Harvard University Press. 285 p. [in English]
 10. Gadamer, H.-G. (2004). *Truth and Method* (2nd rev. ed.). London: Continuum. 603 p. [in English]
 11. Landry, C. (2012). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators* (2nd ed.). London: Earthscan. 400 p. [in English]
 12. Matarasso, F. (2019). *A Restless Art: How Participation won the Argument and Lost its Way*. London: Calouste Gulbenkian Foundation. 224 p. URL: <https://arestlessart.com/the-book/> [in English]
 13. Max-Neef, M. (1991). *Human Scale Development: Conception, Application and Further Reflections*. New York: Apex Press. 114 p. [in English]
 14. Ricoeur, P. (1992). *Oneself as Another* (K. Blamey, Trans.). Chicago: University of Chicago Press. 363 p. [in English]
 15. Sacco, P. L. (2018). *Culture 3.0: A New Strategy for Generating Cultural Value with a Focus on Social*

Cohesion. European Expert Network on Culture. (12). P. 15–32. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУЛІКОВА Світлана – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: історія соціокультурної діяльності в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KULIKOVA Svitlana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Art of Volodymyr Vinnichenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: the history of socio-cultural activities in Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.

УДК 378.147:793.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-414-421

СПНУЛ Ігор –

заслужений працівник культури України,
 доцент кафедри мистецтв
 Центральноукраїнського державного
 університету імені Володимира Винниченка
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8851-2198>
 e-mail: spinuligor75@gmail.com

СПНУЛ Олена –

заслужений працівник культури України,
 викладач кафедри мистецтв
 Центральноукраїнського державного
 університету імені Володимира Винниченка
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5647-9423>
 e-mail: spinuligor75@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ

У статті представлено теоретико-методологічний аналіз процесів системної трансформації професійної підготовки майбутніх хореографів у вищій школі на тлі інтенсивних глобалізаційних перетворень соціокультурного середовища XXI століття. Автори детально обґрунтовують концептуальний перехід від традиційної репродуктивної парадигми, що десятиліттями базувалася на механічному відтворенні канонізованих рухів та суворій ієрархічності навчання до створення відкритої інноваційної екосистеми цілісного людинотворення. У межах такого підходу хореографія розглядається не просто як виконавське мистецтво, а як багатofункціональна інтелектуальна платформа, що сприяє гармонізації тілесного, когнітивного та духовного потенціалу особистості через актуалізацію концепції тілесного інтелекту та глибоку рефлексію над природою руху.

Значну увагу автори приділяють практичним аспектам впровадження високотехнологічного інструментарію в академічне середовище для підвищення якості освітнього процесу. Зокрема у викладанні класичного танцю досліджується ефективність систем миттєвого відеоаналізу з відкладеним відтворенням та методів біомеханічного моделювання, які дозволяють студентам здійснювати усвідомлений контроль за кожною м'язовою дією, мінімізувати травматизм та значно пришвидшити формування стійкого динамічного балансу. Розглядаючи сферу народно-сценічної хореографії, автори пропонують залучати методи цифрової етнографії, інтерактивного картографування та технології доповненої реальності, що допомагає майбутнім фахівцям не лише засвоювати технічну лексику, а й осягати глибинний етнокультурний код і семантику національної спадщини, уникаючи при цьому поверхневих стилізацій.

У контексті сучасних напрямів хореографічного мистецтва, зокрема контемпорарі та модерну, доведено необхідність інтеграції соматичних практик, методів ідеокінезису та ембодімент-підходів, що дозволяє виконавцю відмовитися від диктату зовнішньої форми на користь дослідження первинного фізичного імпульсу та досягнення максимальної нейрофізіологічної органічності руху. Для спортивного бального танцю запропоновано інноваційне використання ітудного інтелекту, VR-технології для моделювання просторового маневрування та методу біомеханічного дзеркала, що дозволяє об'єктивізувати технічне оцінювання та синхронізувати психофізіологічну взаємодію в парі на основі даних нейробіоуправління.

Окремим стратегічним вектором розвитку галузі постає інтеграція хореографії з арттерапевтичними методиками, що в умовах сучасних екзистенційних викликів та повномасштабного воєнного стану в Україні перетворює танцювальне мистецтво на дієву форму духовного опору та інструмент збереження ментального здоров'я нації через розрив м'язового панцира та психоемоційну релаксацію. Гармонійне поєднання непорушних академічних традицій із новітніми цифровими досягненнями, нейронауками та соматикою стає фундаментом для підготовки нового покоління митців-дослідників, які здатні забезпечити